

A KORTÁRSOKTATÁS, MINT LEHETSÉGES EGÉSZSÉGNEVELÉSI MÓDSZER

A TANTUdSZ koncepció, megközelítések, tervek,
mérőmódszerek és első eredmények

MTA TANTÁRGY-PEDAGÓGIAI PROGRAM
Egészségtudományi-biológia munkacsoport
Beszámoló konferencia
2017. október 13. Pécs

Helyzetkép...

Születéskor várható átlagos élettartam változása 1960-2015 (Ausztria-Magyarország)

AUSTRIA							HUNGARY						
	Male	Female	All	World Rank				Male	Female	All	World Rank		
				M	F	All					M	F	All
1960	65.4	71.9	68.6	30	22	27		65.9	70.2	68.0	27	34	32
1970	66.5	73.4	69.9	30	28	30		66.4	72.1	69.2	31	37	36
1980	69.0	76.1	72.4	32	20	27		65.5	72.8	69.1	58	50	55
1990	72.3	78.9	75.5	22	13	18		65.1	73.7	69.3	88	61	73
2000	75.1	81.1	78.0	21	11	16		67.1	75.6	71.2	85	57	69
2010	77.6	83.1	80.4	20	15	18		70.5	78.3	74.5	80	48	63
2015	79.0	83.9	81.5	19	14	18		72.3	79.1	75.9	71	51	57

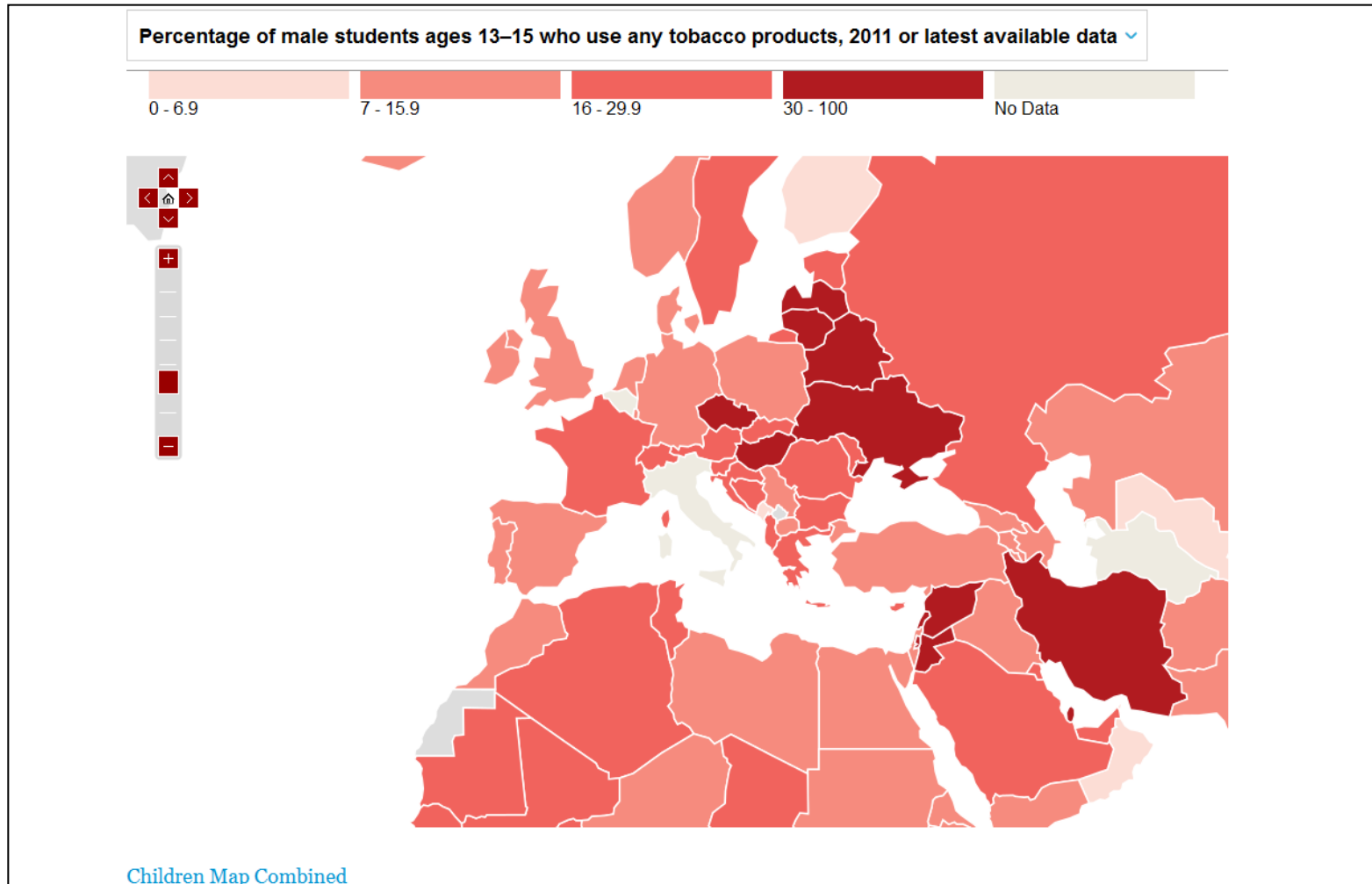
Source: <http://www.worldlifeexpectancy.com/world-health-review/>

Kor szerint standardizált halálozási arányszámok (Magyarország)

Source: <http://www.worldlifeexpectancy.com/world-health-review/>

	TOP CAUSES OF DEATH	World Rank
1.	Coronary Heart Disease	26
2.	Stroke	114
3.	Lung Cancers	1
4.	Hypertension	17
5.	Colon-Rectum Cancers	1
6.	Liver Disease	36
7.	Lung Disease	53
8.	Breast Cancer	26
9.	Suicide	15
10.	Prostate Cancer	82
11.	Alzheimers/Dementia	22
12.	Diabetes Mellitus	130
13.	Pancreas Cancer	2
14.	Oral Cancer	3
15.	Falls	41
16.	Stomach Cancer	45
17.	Inflammatory/Heart	65
18.	Ovary Cancer	18
19.	Cervical Cancer	101
20.	Influenza and Pneumonia	164
21.	Road Traffic Accidents	147
22.	Leukemia	11

Dohányzás 13-15 éves fiatalok körében

<http://www.tobaccoatlas.org/topic/smoking-among-youth/>

Kutatási előzmények...

Középiskolások körében felmérés (2015)

Cél:

- Középiskolás diákok egészségvédő témákkal, programokkal összefüggő attitűdjeinek, tapasztalatainak, motiváltságának megismerése

Módszer:

- Kvantitatív online önkitöltős kérdőív

Mintavétel:

- 10-12. évfolyamos diákok körében (N=898)

Feith és mts. (2016): Tapasztalatok és motiváltság: magyar középiskolások véleménye az egészségvédő programokról. Orvosi Hetilap, 157(2), 65–69.

„Volt-e iskolai tanórád vagy azon kívüli programod a 2014/2015-ös tanévben, amikor egészségvédő témákkal foglalkoztatok?”

(N=898)

44,4%

egyáltalán nem volt egészségvédelemmel, betegségmegelőzéssel foglalkozó iskolai (vagy azon kívüli) órája 2014-ben

83,0%!

hisz abban, hogy ezeknek a programoknak pozitív hatásuk lehet a jövőjükre, életvitelükre.

Interaktivitás..

30,8% - aktív résztvevő

64,3% - „Csupán egy előadás.”

TANTUdSZ koncepció...

**Prevenációs programok:
egészségtudatosság növelése; attitűdváltozás**

**Felelősségvállalás,
gondoskodás
a kisebbek
irányában**

**Ismeretátadás
újító pedagógiai
módszertana**

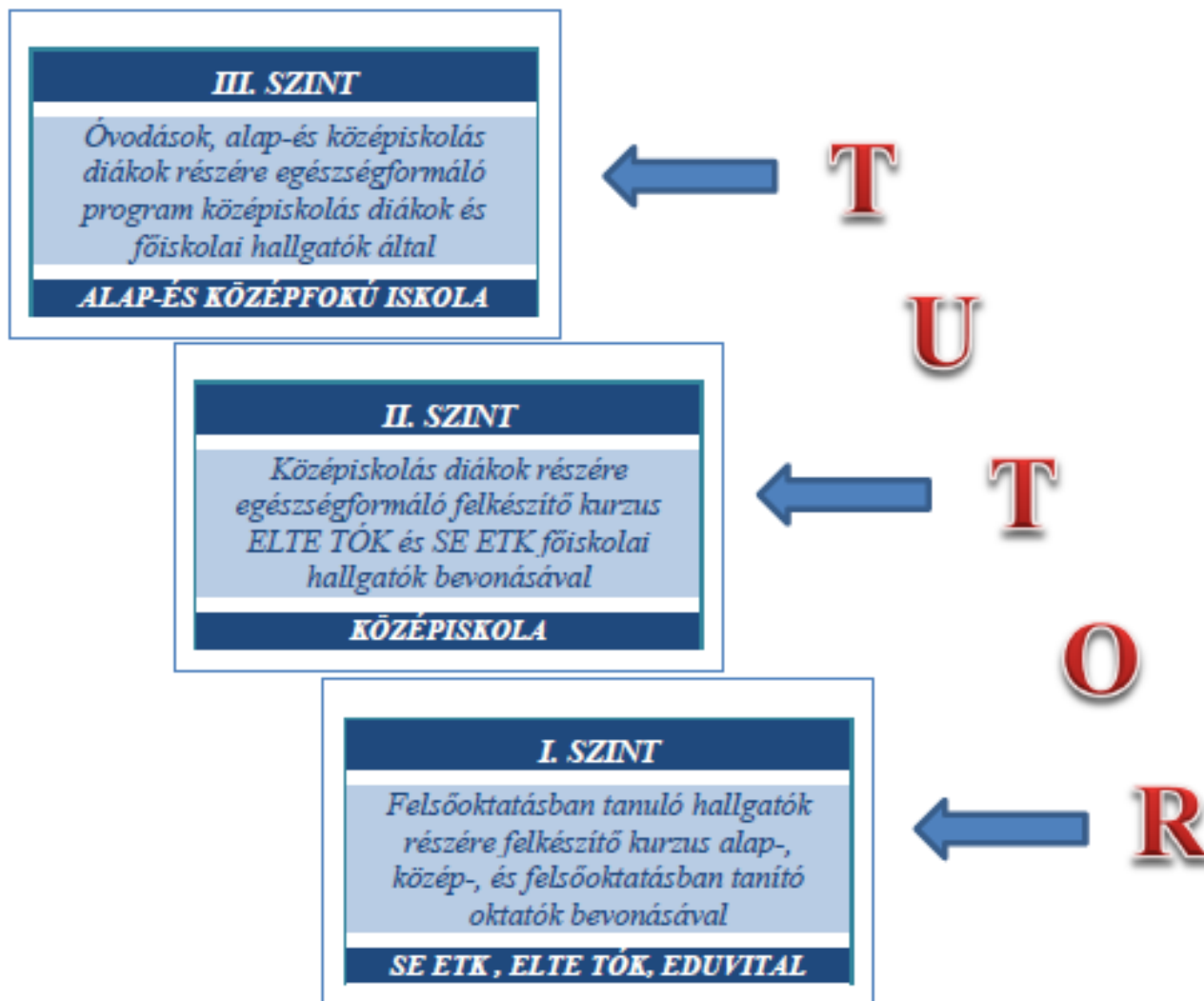
KORTÁRSOKTATÁS

TANTUdSZ Program

TANTUdSZ program lényege

TANTUdSZ

egészségnevelési témák

MOZGÁS

**TESTI
HIGIÉNÉ**

TÁPLÁLKOZÁS

ELSŐSEGÉLY

**LELKI
EGÉSZSÉG**

TANTUdSZ munkacsoport...

TANTUdSZ program munkacsoportja

Intézményi tagok:

- Semmelweis Egyetem ÁOK és ETK
- ELTE TÓK
- EDUVITAL Nonprofit Egészségnevelési Társaság
- Gödöllői Református Líceum (Gödöllő)
- Lovassy László Gimnázium (Veszprém)
- Tamási Áron Általános Iskola és Német Két Tannyelvű Nemzetiségi Gimnázium (Budapest)
- Vörösmarty Mihály Gimnázium (Érd)

További együttműködő intézmények:

- Semmelweis Egyetem Aneszteziológiai és Intenzív Terápiás Klinika
- HandInScan Zrt.
- Ecolab-Hygiene Kft.

TANTUdSZ program munkacsoportja

Munkacsoportvezető:

Falus András

Tagok:

Feith Helga Judit; Mészárosné Darvay Sarolta; Bihariné Krekó Ilona;
Lukács Ágnes; Füzi Rita Andrea; Nagyné Horváth Emília; Melicher
Dóra; Szalainé Tóth Tünde Magdolna; Soósné Kiss Zsuzsanna; Karacs
Zsuzsanna; Hajnal Gabriella; Kitzinger István; Kukovecz Györgyné;
Horváth Zsolt; Körösiné Molnár Andrea; Réfi Rita; Szalay Tamás
Dömötör

11 + 14 pedagógus

További együttműködő szakemberek:

Gradvohl Edina; Zombori Judit; Kolossai Nedda; Urbán Veronika;
Kishalmi Edit; Józsa Szilvia; Lehotsky Ákos; Veresné Bálint Márta;
Csimá Zoltán; Fritúz Gábor; Madách Krisztina; Kanizsai Péter

TANTUdSZ program I. év

TANTUdSZ Program 2016-2017

☐ VONATKOZÓ NEMZETKÖZI ÉS MAGYAR SZAKIRODALOM ELEMZÉSE – 2 publikáció tervezet

The screenshot shows the EDUVITAL NET website interface. The main content area displays a table titled 'szakirodalom kutatás' with the following data:

BIBLIOGRÁFIAI ADATOK	FŐTÉMA	ALTÉMA	MELY KORCSOPORT TARTJA?
Próba	Próba	Próba	22
Ebreo et al. (2002) Effects of Peer Education on the Peer Educators in a School-Based HIV Prevention Program: Where Should Peer Education Research Go From Here? Health Education & Behavior, Vol. 29 (4): 411-423. https://www.uky.edu/Centers/HIV/Sonja%20Articles/Ebreo%20et%20al.%202002.pdf	higiénia	HIV/STD prevention and sexual health	15-17
Shaef Ishak et al. (2016) School-based intervention to prevent overweight and disordered eating in secondary school Malaysian adolescents: a study protocol. BMC Public Health, 16:1101. DOI: 10.1186/s12889-016-3773-7. https://bmcpublichealth.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12889-016-3773-7	ételalkozás	healthy eating, positive body image and active lifestyle	13-14
Al-ryami et al. (2011) Evaluation of a school-based HIV prevention intervention among Yemeni adolescents. BMC Public Health, 11:279. DOI: 10.1186/1471-2458-11-279. https://bmcpublichealth.biomedcentral.com/articles/10.1186/1471-2458-11-279	higiénia	HIV prevention	15-18

Fiatalok, gyermekek körében végzett kortárs egészségfejlesztő programok eredményesség mérése

The Power of Peer Health Education

Beverlie Conant Sloane, PhD, and G. Zimmer, MA, CHES

177

Abstract. Peer education has grown from self-education to state-of-the-art educational models designed to promote positive health behaviors. Models come in many packages, and use of campus resources for peer education efforts are based on careful planning and evaluation. Peer health education efforts are based on careful planning and evaluation. Peer health education efforts are based on careful planning and evaluation. Peer health education efforts are based on careful planning and evaluation.

Key Words: health education, health promotion, higher education, peer education

PubMed

National Library of Medicine
NLM

ScienceDirect

TANTUdSZ Program 2016-2017

TANKÖNYVELEMZÉSEK – 2 publikáció előkészítve

**FELSŐOKTATÁSI KURZUSOK TEMATIKÁJÁNAK
KIDOLGOZÁSA, ENGEDÉLYEZTETÉSE**

**ORSZÁGOS KÖZÉPISKOLAI TANULMÁNYI VERSENY AZ
EGÉSZSÉGTUDATOSSÁG JEGYÉBEN**

-75 középiskolai csapat

ORSZÁGOS PÁLYAMUNKA KIÍRÁS

❖ **Balázs Erika középiskolai tanár:**

Pici kezekben az egészség

❖ **Tóth Szilvia középiskolai tanár:**

Egy csepp víz, egy csepp figyelem

❖ **Benke Fruzsina Erika főiskolai hallgató:**

Folyadékfogyasztás

❖ **Csonka Barbara – Koller Kinga főiskolai hallgatók:**

Figyelem: Kézmosás!

❖ **Bornemisza Péter Gimnázium:**

Egy tíz éves visszatekintés

❖ **Debreceni Egyetem Kossuth Lajos Gyakorló Gimnáziuma és Általános Iskolája:**

De mi is az egészség?

❖ **Szent Angéla Ferences Általános Iskola és Gimnázium:**

Jelen-vagy?

MEGHÍVÓ

A SEMMELWEIS EGYETEM EGÉSZSÉGTUDOMÁNYI KAR

tisztelettel meghívja

az ETK EDUvITAL „Vas utcai délutánok” előadásorozat keretében

az „Iskolai egészségnevelés másképpen” –

TANTUdSZ tantárgy-pedagógiai akadémiai program egészségnevelési pályázatának díjkiosztójára.

Időpont: 2017. október 27. péntek, 14.00 órától

Helyszín: Semmelweis Egyetem Egészségtudományi Kar
1088 Budapest, Vas utca 17., Szél Éva előadóterem

Kontakt: Dr. Urbán Veronika, Nagy Éva: etkeduvital2017@gmail.com

PROGRAM

BEVEZETŐ ELŐADÁS

Prof. dr. Falus András – dr. Feith Helga Judit: *Bevezető gondolatok – a TANTUdSZ koncepció*

GYÖZTES MUNKÁK BEMUTATÁSA

Balázs Erika középiskolai tanár:	<i>Pici kezekben az egészség</i>
Tóth Szilvia középiskolai tanár:	<i>Egy csepp víz, egy csepp figyelem</i>
Benke Fruzsina Erika főiskolai hallgató:	<i>Folyadékfogyasztás</i>
Csonka Barbara – Koller Kinga főiskolai hallgatók:	<i>Figyelem: Kézmosás!</i>
Bornemisza Péter Gimnázium:	<i>Egy tíz éves visszatekintés</i>
Debreceni Egyetem Kossuth Lajos Gyakorló Gimnáziuma és Általános Iskolája:	<i>De mi is az egészség?</i>
Szent Angéla Ferences Általános Iskola és Gimnázium:	<i>Jelen-vagy?</i>

KÖZÖNSÉGSZAVAZÁS

DÍJKIOSZTÓ

Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

További információ a TANTUdSZ programról:

☐ KONFERENCIA SZEKCIÓ, WORKSHOP SZERVEZÉSE

*„Hatásvizsgálatok
módszertani
kihívásai
kortárs ifjúsági
egészségnevelési
programokban”*

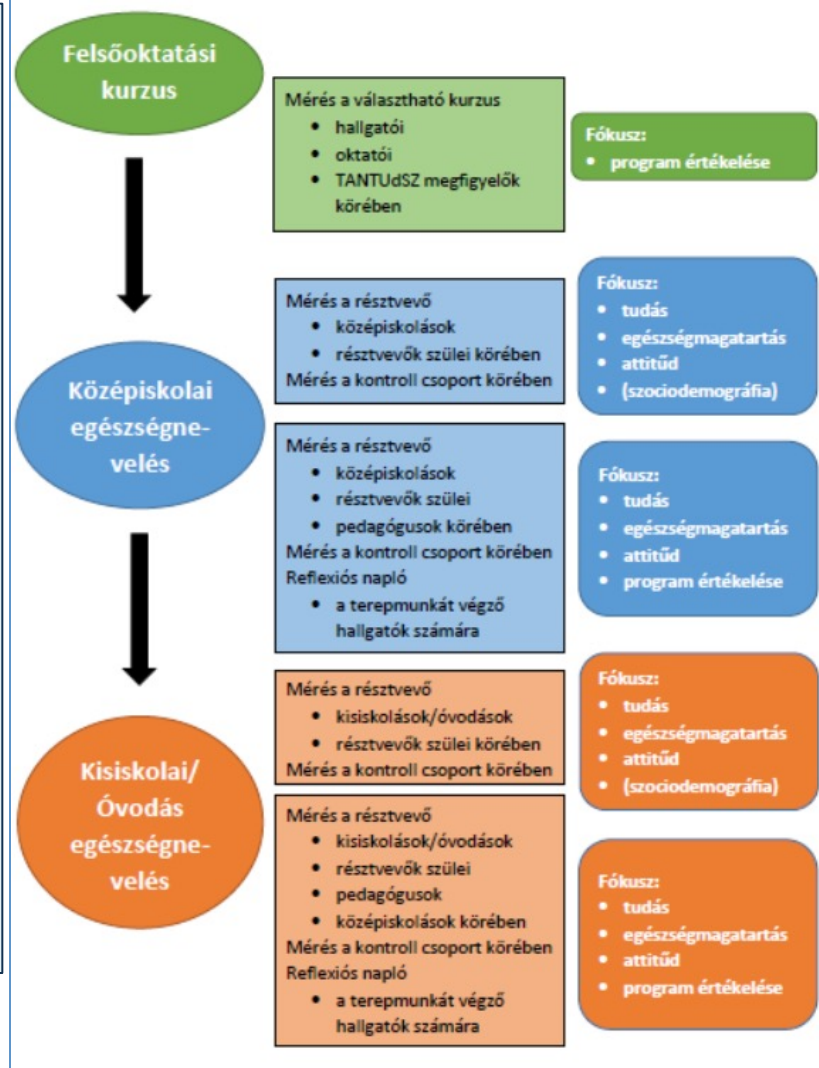

MINŐSÉGBIZTOSÍTÁSI, TUDOMÁNYOS MÉRŐESZKÖZRENDSZER KIDOLGOZÁSA

- hallgatói bemeneti kérdőív
- kurzusértékelő kérdőív
- hallgatói kimeneti kérdőív
- projektleírás sablon a hallgatók részére
- reflexiós napló sablon a hallgatók részére
- közoktatási pedagógus kimeneti kérdőív
- közoktatási pedagógus fókuszcsoporthoz beszélgetés vázlata
- tutor kimeneti kérdőív
- tutor fókuszcsoporthoz beszélgetés vázlata
- óvodás bemeneti kérdőív
- óvodás kimeneti kérdőív
- kisiskolás bemeneti kérdőív
- kisiskolás (4 és 8 tanórás) intervenció utáni kimeneti kérdőív
- kisiskolás intervenció után 3-4 hónappal kérdőív
- középiskolás bemeneti kérdőív
- középiskolás (4 és 8 tanórás) intervenció utáni kimeneti kérdőív
- középiskolás intervenció után 3-4 hónappal kérdőív
- óvodás szülői kérdőív
- kisiskolás szülői kérdőív
- középiskolás szülői kérdőív

A MINŐSÉGBIZTOSÍTÁS PILLÉREI – TANTUDSZ

□ ELSŐ PILOT PROGRAMOK ÓVODÁSOK, KISISKOLÁSOK ÉS KÖZÉPISKOLÁSOK KÖRÉBEN

(256 diák + 199 óvodás + kontrollok)

Életkori szint	kortárs csoport (hallgatói+ középiskolás létszám)	Évfolyam (diákok száma)	téma	program időtartam	04.21. Egészség-nap	04.24-05.19. között	Iskolai osztály	
ALSÓ TAGOZAT	1. kortárs csoport	1. (12-15 fő)	dietetika	8 tanórányi	4	2+2 tanóra	1/b osztály	
	2. kortárs csoport	1. (12-15 fő)	higiénia	8 tanórányi	4			
	1. kortárs csoport	1. (12-15 fő)	dietetika	4 tanórányi	4	-	1/ c osztály	
	2. kortárs csoport	1. (12-15 fő)	higiénia	4 tanórányi	4	-		
	3. kortárs csoport	2. (12-15 fő)	dietetika	8 tanórányi	4	2+2 tanóra	2/C osztály	
	4. kortárs csoport	2. (12-15 fő)	higiénia	8 tanórányi	4			
	3. kortárs csoport	2. (12-15 fő)	dietetika	4 tanórányi	4	-	2/ b osztály	
	4. kortárs csoport	2. (12-15 fő)	higiénia	4 tanórányi	4	-		
	5. kortárs csoport	3. (12-15 fő)	dietetika	8 tanórányi	4	2+2 tanóra	3/ a osztály	
	6. kortárs csoport	3. (12-15 fő)	higiénia	8 tanórányi	4			
	5. kortárs csoport	3. (12-15 fő)	dietetika	4 tanórányi	4	-	3/ b osztály	
	6. kortárs csoport	3. (12-15 fő)	higiénia	4 tanórányi	4	-		
	KONTROLLCSOPORTOK							1/ a osztály
								2/ a osztály
							3/ c osztály	
GIMNÁZIUM	7. kortárs csoport	0. (12-15 fő)	dietetika	8 tanórányi	4	2+2	Nyelvi előkészítő/ ny osztály	
	8. kortárs csoport	0. (12-15 fő)	higiénia	8 tanórányi	4	2+2		
	7. kortárs csoport	0. (12-15 fő)	dietetika	4 tanórányi	4	-	Nyelvi előkészítő/ n osztály	
	8. kortárs csoport	0. (12-15 fő)	higiénia	4 tanórányi	4	-		
	9. kortárs csoport	9. (12-15 fő)	dietetika	8 tanórányi	4	2+2	9/ b osztály	
	10. kortárs csoport	9. (12-15 fő)	higiénia	8 tanórányi	4	2+2		
	9. kortárs csoport	9. (12-15 fő)	dietetika	4 tanórányi	4	-	9/ a osztály	
	10. kortárs csoport	9. (12-15 fő)	higiénia	4 tanórányi	4	-		
10.évfolyam		KONTROLLCSOPORTOK + KORTÁRSOKTATÓK					10/ b osztály	

TANTUdSZ program tervek...

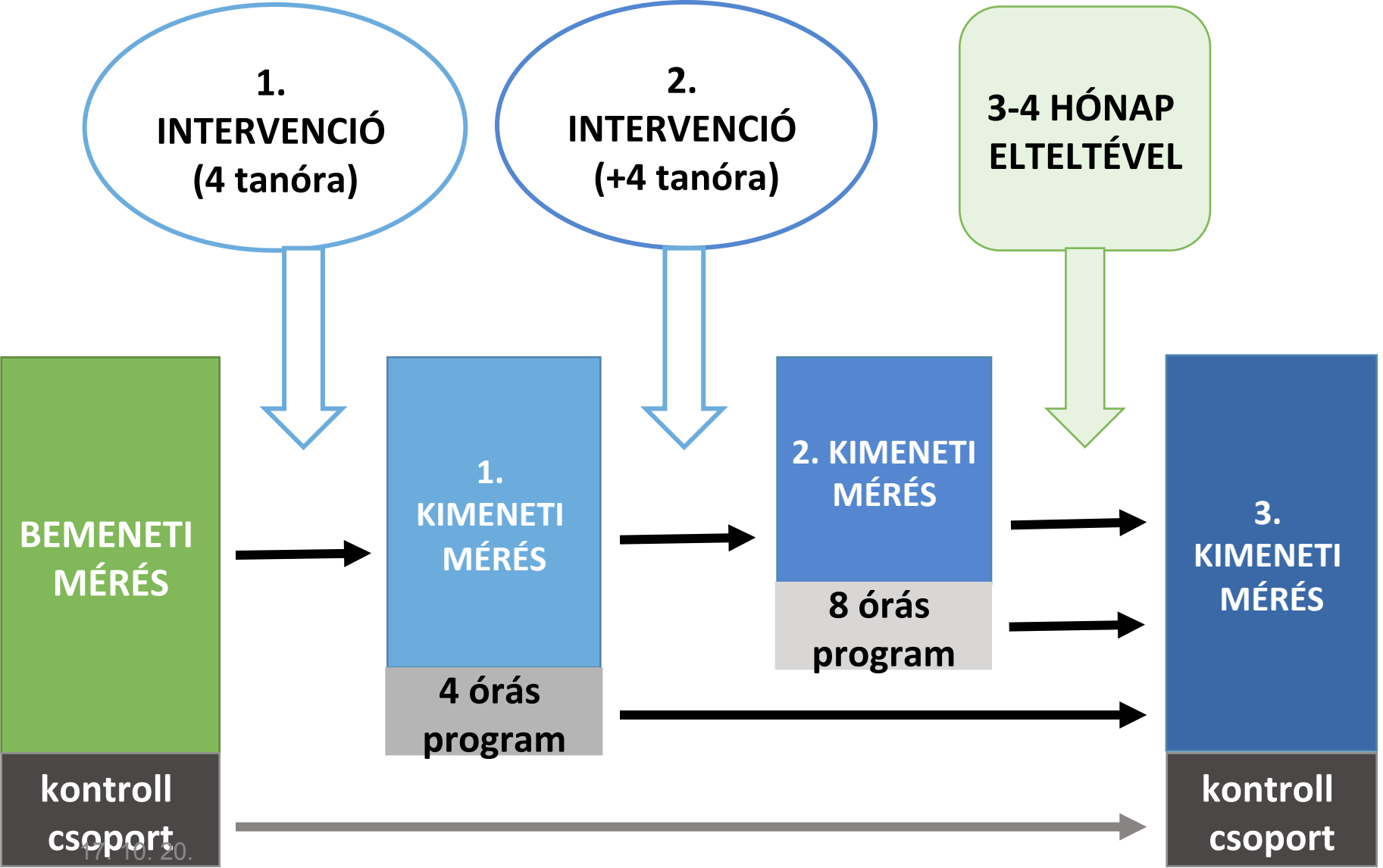

TANTUdSZ Program TERVEK 2017-2018

- **Pilot programok folytatása mellett a mentálhigiéniai és mozgáskultúra nevelés pedagógiai módszereinek optimalizálása.**
- **A középiskolás kortársoktatók hatékony bevonásának logisztikája, a felsőoktatási képzési programokhoz történő kapcsolódása, IKSZ program.**
- **Speciális, különböző okokból hátrányos helyzetű fiatalok kortárs egészségnevelési programjának kidolgozása, együttműködő fővárosi és nem fővárosi partneri rendszer kialakításával és autentikus civil szervezetek bevonásával.**
- **Belföldi és külföldi tudományos kapcsolataink kiterjesztése. Tudományos workshop szervezése belföldi és határon túli magyar kollegák részvételével.**
- **Doktori alprogram meghirdetése.**
- **Egészségnevelési szakkollégium tematika kidolgozása, a szakkollégium 2018 őszi elindításának előkészítése.**
- **Minőségellenőrzési rendszer segítségével az első két év tematikájában szükséges korrekciók végrehajtása.**
- **Hazai és nemzetközi lektorált folyóiratokban publikálás.**

**TANTUdSZ tudományos
mérőeszközrendszer...**

Mérési protokoll

Hatásvizsgálat mérési módszerek

Semmelweis Egyetem – ELTE Tanító- és Óvóképző Kar

KISISKOLÁS INTERVENICÓ UTÁNI KÉRDŐÍV
2017

Kedves Kislányom!

Egy tudományos kutatáshoz szeretnénk a segítségét kérni. Olvassa el figyelmesen az alábbi kérdéseket, és próbálja rájuk válaszolni! Ha nem értesz valamit, kérdezze meg a tanító néniét vagy a tanító bácsiát!

Válaszaidod előre is nagyon köszönjük!

1. Legutolsó óvodai jélek: _____

2. Melyik hónapban, és melyik napon van a születésnapod? Kérlek, írd be számmal!
_____hónap _____nap

3. Melyik TANTUDÁSZ programban vettél részt?
1) kózmósis 2) folyadékfogyasztás

4. Szerinted mennyi folyadékot (vizet, teát, gyümölcslevet, levest) kell inni egy gyermeknek egy nap alatt annak érdekében, hogy egészséges legyen? Kérlek, írd be számmal!
_____ pohár (2,5 dl) VAGY
_____ liter

5. Szerinted ki vagy karkidat be a megfelelő arcot

	IGAZ	HAMIS
Csak akkor kell inni, amikor szomjasak vagyunk.	☺	☹
A cukros italok főzének és egészségesek.	☺	☹
Az a leg egészségesebb, ha vizet iszunk.	☺	☹
A zöldségben és a gyümölcsökben is van folyadék.	☺	☹

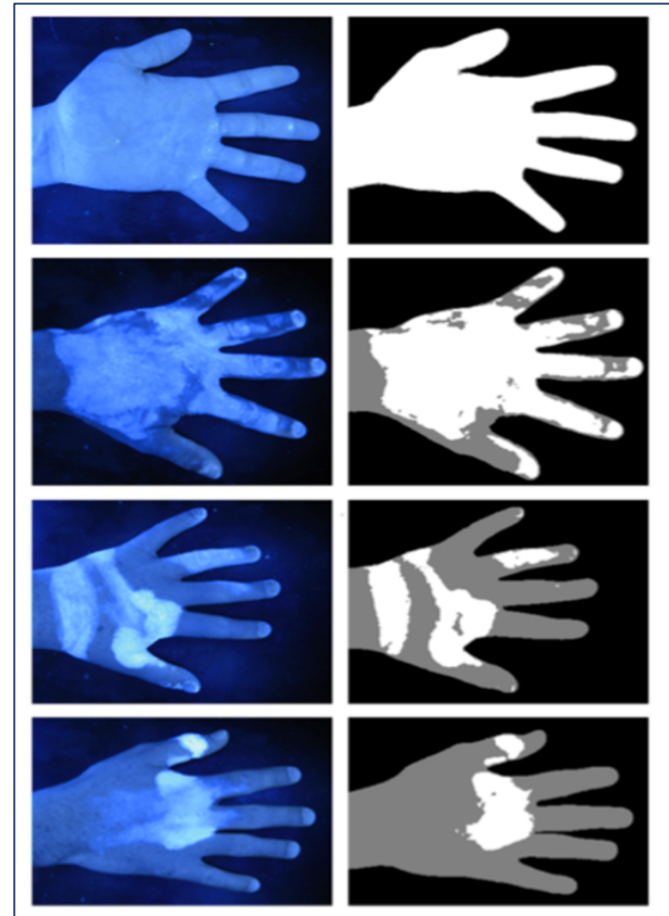
6. Szerinted az alábbi felsoroltak közül, melyik ital naponta inni egészséges? Szerinted ki vagy karkidat be a megfelelő arcot!

	Egészséges	Egésztelen
cupviz	☺	☹
ásványvíz	☺	☹
teák (cukor nélküli vagy kevés cukorral)	☺	☹
energitalok	☺	☹
szénsavas italok	☺	☹
finn gyümölcslevek	☺	☹
kivi	☺	☹

7. Honnan lehet tudni, hogy levest iszol? Rajzolj X-et a megfelelő válaszhoz!

Ha nem iszom elegendő folyadékot, akkor...

	IGEN	NEM
fiját a fejem.	☺	☹
megfújhat a lábam.	☺	☹
hullhat a hajam.	☺	☹

I. Kérdőíves módszer

Kérdések:

saját szerkesztés, illetve a WHO HBSC 2002, OECD PISA 2015, NEFI iEKF, EKF 2015
felmérésekből

A TANTUdSZ program mérései

	szociodemográfia	motiváció	jövőre vonatkozó tervek (karrier, család)	kurzus elégedettség	egészségfejlesztéssel kapcsolatos attitűd	kortársoktatással kapcsolatos attitűd	TANTUdSZ program értékelése	tudás	attitűd	egészségmagatartás
Hallgatói kérdőív										
bemenet	X	X	X		X	X			X	
kurzus értékelése				X						
kimenet						X	X		X	
Tutorok				X			X			
Pedagógusok					X	X	X			
Középiskolai kortársoktatók										
bemenet	X	X	X		X	X			X	
kimenet						X	X		X	
Célpopuláció										
bemenet	X							X	X	X
intervenció utáni							X	X	X	X
intervenció után 4 hónappal								X	X	X
Kontroll csoport										
bemenet	X							X	X	X
intervenció után 4 hónappal							X	X	X	X
Célpopuláció szülei	X				X	X				X

Egészségügyi Tudományos Tanács Tudományos és Kutatásetikai Bizottságának (ETT TUKEB) engedélye (No18241-2/2017/EKU)

Kortársoktatásra felkészítő felsőoktatási kurzus eredményességének vizsgálata

**Kurzuson
résztvevő
hallgatók és
oktatók**

Kérdőív

- Oktatás szervezése
- Oktatás tartalma
- Területi gyakorlat (kortársoktatás)
- Csoportdinamika
- Kurzussal kapcsolatos attitűd

Kortársoktatók vizsgálata

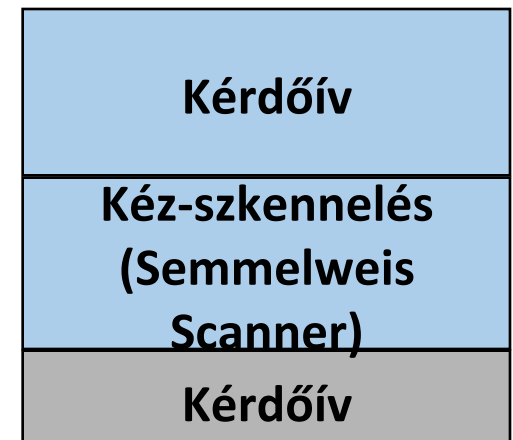
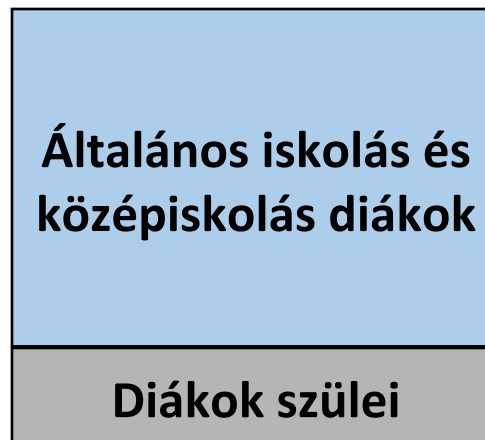
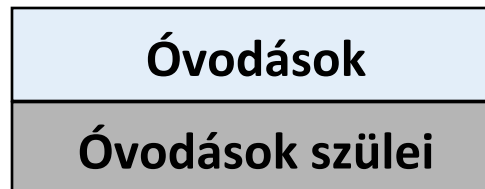
Hallgatók és
középiskolai
kortársoktató
diákok

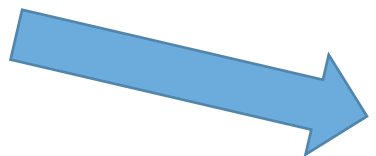
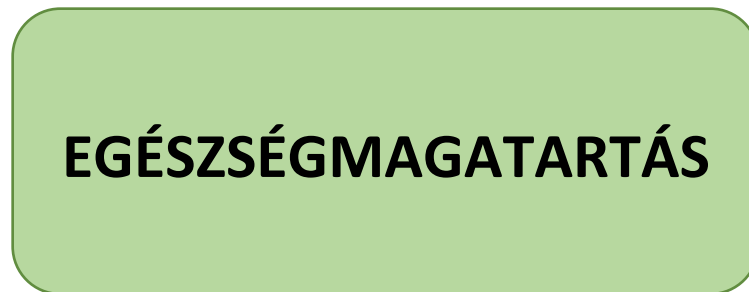
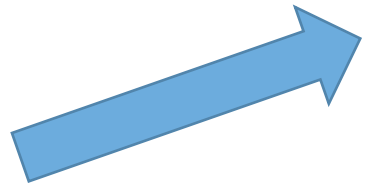
Kérdőív

- Szociodemográfia
- Motivációk
- Jövőre vonatkozó tervek
- Kortársoktatással kapcsolatos attitűd
- Egészségfejlesztéssel kapcsolatos attitűd
- Egészséggel kapcsolatos attitűd

Kortárs egészségfejlesztő programok hatásvizsgálata

- Szociodemográfia
- Szubjektív egészségi állapot
- Kortársoktatási programmal való elégedettség
- Tudás
- Egészségmagatartás (Kéz-szkennelés, Semmelweis Scanner)
- Attitűd

Tudás

Kézhygiéné

- Kézmosás optimális hosszúsága (nyitott kérdés)
- Hatékony kézmosáshoz szükséges eszközök (zárt kérdés több helyes válasszal)
- Legjobb kézzárítási mód (zárt kérdés egy helyes válasszal)
- Leghatékonyabb szappan (zárt kérdés egy helyes válasszal)

Folyadékfogyasztás

- Optimális napi folyadékbevitel (nyitott kérdés)
- Folyadékfogyasztással kapcsolatos alapismeretek (dichotóm kérdés)
- Egészséges és egészségtelen italok (dichotóm kérdés)
- Nem megfelelő mértékű folyadékfogyasztás következményei (dichotóm kérdés)

Egészségmagatartás

Kézhygiénéé

- Kézmosás átlagos hosszúsága (zárt kérdés)
- Kézmosási szokások szituációk szerint, pl. tömegközlekedés után, lefekvés előtt, állatsimogatás után... stb. (dichotóm kérdés)
- +KÉZ-SZKENNELÉS

Folyadékfogyasztás

- Napi folyadékbevitel átlagos mennyisége (zárt kérdés)
- Adott folyadékok és ételek fogyasztásának gyakorisága (zárt kérdés)

ISKOLAI EGÉSZSÉGNEVELÉSI PROGRAM

KÉRDŐÍVES FELMÉRÉS

Kontroll: 77 fő

Kézmosós program: 137 fő

Folyadékprogram: 119 fő

KÉZ-SZKENNELÉS

(kontroll+programban résztvevő diákok)

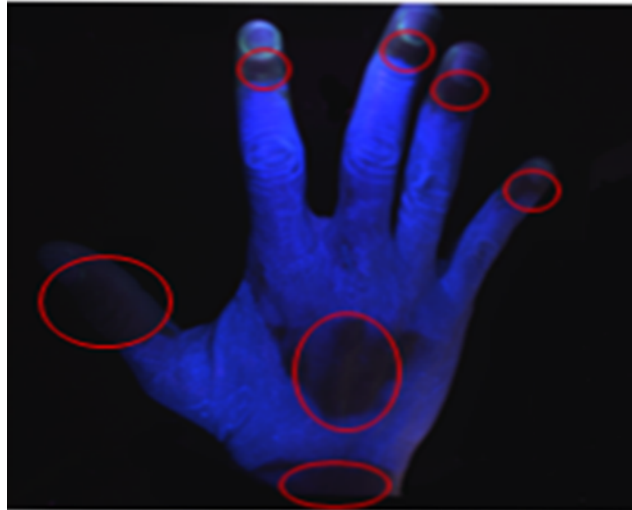
251 fő

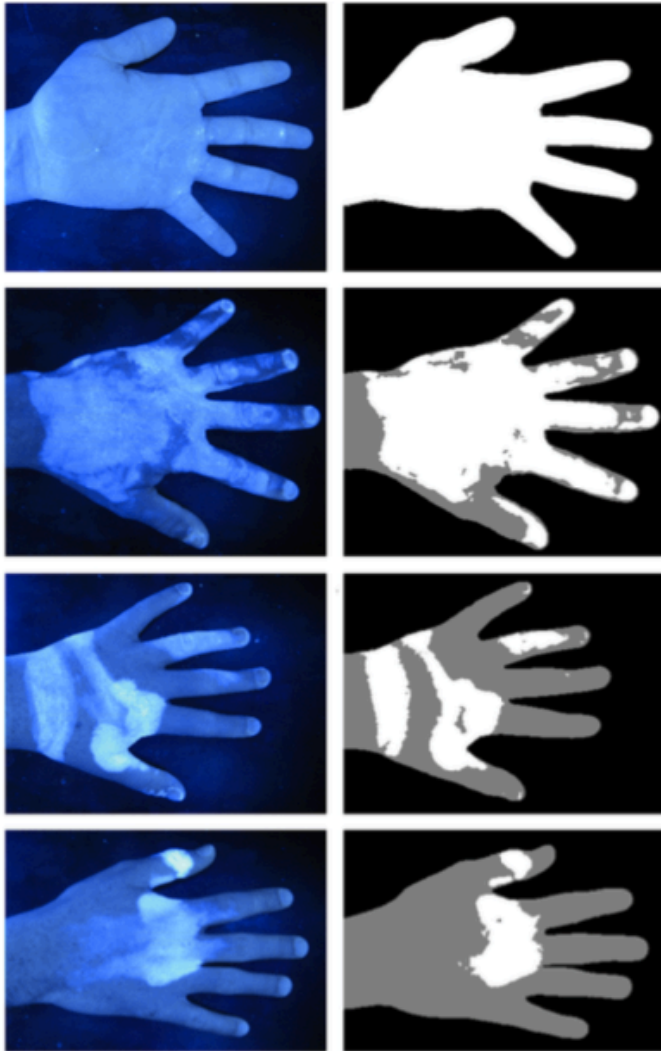
ISKOLAI EGÉSZSÉGNEVELÉSI PROGRAM

256 diák

II. Szkennelés módszer

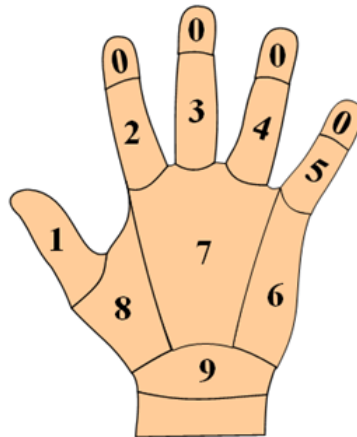

„hiba”-score
régióként és összesítve

Semmelweis Scanner

- Objektív kézhigiénés mérőeszköz
- UV-A sugár + fluoreszkáló anyag
- Tenyér és kézhat 9+1 régiójának computeres elemzése

Hand·in·Scan
Hand Hygiene Matters

ECOLAB®

Pilot kutatások első konklúziói...

Konklúziók az első pilotvizsgálat (n= 259) eredményei alapján

1. A mérőeszköz rendszerek alkalmasak a higiéniai nevelés hatékonyságának kvantitatív követésére.
2. Kisiskolás (7-10) és középiskolás (14-18) életkorban is használható pedagógiai mérőmódszer.
3. A kortársoktatással megtanult mozdulatsor hosszú távon (3.5 hónap) is rögzül.
4. A vizuális visszajelzés nagymértékben fokozza a nevelés hatékonyságát.

1. Innovatív és hatékony oktatási programok az iskolai egészségnevelés területén

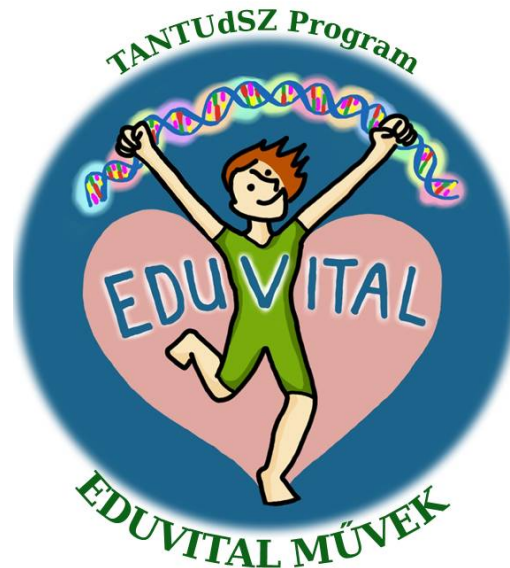
2. Felelősségvállalás

3. Tudományos alapokon nyugvó, módszertani megújulás az iskolai egészségnevelés területén

4. Fenntarthatóság

5. Együttműködés, inter-és multidiszciplinaritás

TANTUdSZ

Tanulj, tanítsd, tudd!

Ifjúsági Egészségnevelési Program